

(ψηφιακά υπογεγραμμένο)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
Αχαρνών 2, 10432 Αθήνα, Τηλ. 210-2124331 Fax : 210-2124524

Αθήνα, 05/02/2020
Αριθμ. Πρωτ.:725/305653

Προς:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/υση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και ΑΚΕ

ΘΕΜΑ: «Στήριξη ελαιοπαραγωγών Αρκαδίας»
ΣΧΕΤ: **Η Ερώτηση 2208/25-11-2019**

Απαντώντας στην παραπάνω Ερώτηση που κατέθεσε ο Βουλευτής **κ. Ο. Κωνσταντινόπουλος**, για τα θέματα της αρμοδιότητάς μας, σας πληροφορούμε τα εξής:

Η στήριξη του αγροδιατροφικού τομέα αποτελεί στρατηγική επιλογή για την Κυβέρνηση της χώρας. Επιλογή που στοχεύει στον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού μοντέλου του κράτους και στην ενίσχυση της καινοτομίας, της εξωστρέφειας και της αγροτικής επιχειρηματικότητας. Αποτελεί δε πεποίθηση της ηγεσίας του ΥΠΑΑΤ ότι ο κλάδος του ελληνικού ελαιολάδου και της επιτραπέζιας ελιάς διαθέτει ισχυρή δυναμική και μπορεί να διεκδικήσει με την κατάλληλη στρατηγική το μερίδιο της παγκόσμιας αγοράς που του αξίζει.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της σημασίας που αποδίδει η Κυβέρνηση στην ελαιοκομία συνιστά το ότι με συντονισμένες προσπάθειες κατάφερε το ελληνικό ελαιόλαδο και οι ελληνικές βρώσιμες ελιές να μην επιβαρυνθούν με πρόσθετους δασμούς από τις ΗΠΑ, γεγονός που συμβάλλει στην απρόσκοπτη εξαγωγή των δύο αυτών κορυφαίων αγροτικών προϊόντων στη μεγάλη αμερικανική αγορά αλλά και στην απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος έναντι αντίστοιχων προϊόντων άλλων χωρών της Ε.Ε..

Επιπλέον, το θέμα της προστασίας των ελληνικών Γεωγραφικών Ενδείξεων στις διμερείς εμπορικές συμφωνίες της Ε.Ε. με Τρίτες Χώρες αποτελεί υψηλή προτεραιότητα μας. Κυρίαρχη επιδίωξη της νέας Κυβέρνησης αποτελεί η πλήρης προστασία όλων των Ελληνικών Γεωγραφικών Ενδείξεων για το ελαιόλαδο και τις επιτραπέζιες ελιές, αλλά και όλων των 107 γεωργικών προϊόντων και τροφίμων που φέρουν τις ονομασίες ΠΟΠ (Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης) και ΠΓΕ (Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη). Η πρόσφατη ιστορική Συμφωνία Γεωγραφικών Ενδείξεων μεταξύ Ε.Ε. και Κίνας αποτελεί μεγάλη επιτυχία για την Ελλάδα και τους

Έλληνες παραγωγούς καθώς προστατεύει 6 σημαντικά ελληνικά προϊόντα, μεταξύ των οποίων οι ελιές Καλαμάτας και το ελαιόλαδο Σητείας, ενώ υπάρχει η δυνατότητα περαιτέρω ενσωμάτωσης και άλλων ποιοτικών προϊόντων.

Περαιτέρω, αξιοσημείωτα είναι τα Προγράμματα Εργασίας των Οργανώσεων Παραγωγών Ελαιουργικών Φορέων - Ο.Ε.Φ. συνολικού ενωσιακού προϋπολογισμού 33.294.000 €, τα οποία κατόρθωσε να εξασφαλίσει η Κυβέρνηση για την τριετία 2018-2021. Αναλυτικότερα, τα εν λόγω προγράμματα, τα οποία βρίσκονται σε εξέλιξη, εγκρίθηκαν και υλοποιούνται σύμφωνα με τους Καν. (ΕΕ) 611/2014 και 615/2014 και την Απόφαση Υπ.Α.Α.Τ. 61/16616/2018, αφορούν σε περίπου 16.000 παραγωγούς σε όλη τη χώρα και περιλαμβάνουν δράσεις στον τομέα της παρακολούθησης και διαχείρισης της αγοράς στον κλάδο του ελαιολάδου και της επιτραπέζιας ελιάς, στον τομέα της βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της ελαιοκαλλιέργειας (ανάπτυξη ορθών γεωργικών πρακτικών, τεχνικών αντικατάστασης των χημικών προϊόντων κ.ά.), στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελαιοκαλλιέργειας μέσω του εκσυγχρονισμού (κατάρτιση παραγωγών, αντικατάσταση μη παραγωγικών δένδρων με νέα κ.ά.), βελτίωσης της ποιότητας του ελαιολάδου (βελτίωση των συνθηκών καλλιέργειας, συγκομιδής, παράδοσης και αποθεματοποίησης, παροχή τεχνικής βοήθειας στην παραγωγή και στην μεταποιητική διαδικασία, αξιοποίηση καταλοίπων παραγωγής ελαιολάδου κ.ά.) και τέλος στον τομέα της ικνηλασιμότητας, της πιστοποίησης και της προστασίας της ποιότητας του ελαιολάδου και της επιτραπέζιας ελιάς.

Επιπλέον, στο πλαίσιο του Καν (ΕΕ) 2014/1144 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και των Καν(ΕΕ) 2015/1829 και 2015/1831 της Επιτροπής σχετικά με τις ενέργειες προβολής και προώθησης αγροτικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά της Ε.Ε. και στις αγορές τρίτων χωρών, εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και υλοποιούνται 19 τριετή χρηματοδοτούμενα προγράμματα προώθησης αγροτικών προϊόντων συνολικού προϋπολογισμού περίπου 46.000.000 ευρώ. Στόχος των εν λόγω προγραμμάτων είναι η ευαισθητοποίηση των καταναλωτών για τα ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά των γεωργικών προϊόντων, για τις φιλικές προς το περιβάλλον μεθόδους παραγωγής τους και τα συστήματα ποιότητας που εφαρμόζονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η προβολή της σημασίας των κοινοτικών συστημάτων που αφορούν ΠΟΠ, ΠΓΕ και βιολογικά προϊόντα. Ειδικότερα, όσον αφορά στην προώθηση της επιτραπέζιας ελιάς, επισημαίνεται ότι υλοποιούνται τέσσερα (4) προγράμματα με φορέα υλοποίησης την ΠΕΜΕΤΕ (1 πρόγραμμα στην εσωτερική αγορά και τρία προγράμματα σε τρίτες χώρες) συνολικού προϋπολογισμού 11.106.660 €. Το δε ελαιόλαδο προωθείται σε ένα (1) πρόγραμμα, μαζί με άλλα προϊόντα με φορέα υλοποίησης την Αγροδιατροφική Σύμπραξη της Περιφέρειας Κρήτης, συνολικού προϋπολογισμού 1.174.765 €.

Εξάλλου, το πρώτο μέλημα της Κυβέρνησης είναι το στοίχημα της χαμμένης ανταγωνιστικότητας. Αρχικά μέσα από τη μείωση του κόστους παραγωγής.

Επισημαίνεται ότι με τον νέο φορολογικό νόμο, ήτοι τον ν.4646/2019 (ΦΕΚ Α' 201), με θέμα «Φορολογική μεταρρύθμιση με αναπτυξιακή διάσταση για την Ελλάδα του αύριο», μειώνεται ο συντελεστής φορολόγησης των αγροτών από το 22 στο 9 % για εισόδημα από το όριο του αφορολόγητου, που διατηρείται, έως τις 10.000, με 1000 ευρώ αφορολόγητο για κάθε παιδί. Επισημαίνεται ότι με τον εν λόγω νόμο επιτυγχάνεται και η ανωτέρω αναφερθείσα μείωση της φορολογίας των συλλογικών σχημάτων από το 13 στο 10%.

Στο δε πλαίσιο της μεταρρύθμισης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) μετά το 2020, η οποία συζητείται σήμερα, σκοπεύουμε αφενός και μέσα από διαβούλευση με όλους τους φορείς να συμπεριλάβουμε και νέες τομεακές παρεμβάσεις στον τομέα του ελαιολάδου και της βρώσιμης ελιάς, στο πλαίσιο του εθνικού στρατηγικού σχεδίου της χώρας μας, αφετέρου να ενισχύσουμε τις συνδεδεμένες ενισχύσεις στον τομέα.

Τέλος, επισημαίνεται ότι αναφορικά με το πρόβλημα της ρευστότητας που αντιμετωπίζουν οι ελαιοπαραγωγοί και στο οποίο εν μέρει οφείλεται η πώληση του χύμα λαδιού στους Ιταλούς χονδρέμπορους, η Κυβέρνηση σε λιγότερο από δύο μήνες, «ξεπάγωσε» τα λιμνάζοντα για πέντε χρόνια χρηματοδοτικά εργαλεία από την προηγούμενη Κυβέρνηση.

Μία νέα περίοδος δημιουργίας για τους Έλληνες ελαιοπαραγωγούς ξεκίνησε με την υπογραφή της Συμφωνίας μεταξύ του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων για τη σύσταση του Ταμείου Εγγυήσεων Αγροτικής Ανάπτυξης. Πρόκειται για το πρώτο στην Ελλάδα και ένα από τα πρώτα και μεγαλύτερα στην Ευρώπη χρηματοδοτικά εργαλεία αυτού του είδους στον αγροτικό τομέα το οποίο στοχευμένα έρχεται να καλύψει μέρος του χρηματοδοτικού κενού στον πρωτογενή τομέα συμπεριλαμβανομένου και του ελαιοκομικού. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργήσαμε ένα εργαλείο μόχλευσης 400 εκατομμυρίων ευρώ με συνεισφορά 80 εκατομμυρίων ευρώ ως παροχή εγγυήσεων από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, «ξεκλειδώνοντας» επιτέλους τα χρηματοδοτικά εργαλεία, που είχαν μείνει αναξιοποίητα τα τελευταία χρόνια. Έτσι διασφαλίστηκε η πρόσβαση των αγροτών μας σε χαμηλότοκα, ευνοϊκά δάνεια μακράς ωρίμανσης και λήξης.

Επί δε του δεύτερου τεθέντος ερωτήματος, επισημαίνεται ότι η νέα πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων έχει καταστήσει σαφή την πρόθεσή της να στηρίξει τις Διεπαγγελματικές Οργανώσεις ώστε να χαράζουν αναπτυξιακές στρατηγικές για τα αγροτικά προϊόντα που καλύπτουν, υπό την προφανή προϋπόθεση να είναι λειτουργικές και αποτελεσματικές προς όφελος της ελληνικής αγροτικής οικονομίας, των παραγωγών και των επιχειρήσεων.

Λαμβάνοντας υπ' όψη την ελεύθερη διαμόρφωση της τιμής παραγωγού του ελαιολάδου τόσο στην ελληνική όσο και στην ευρωπαϊκή αγορά και την έλλειψη δυνατότητας κρατικής παρέμβασης στον καθορισμό της, προκύπτει η σημασία της ενίσχυσης της διαπραγματευτικής δύναμης των ελαιοπαραγωγών αφ' ενός με τη δημιουργία ισχυρών Οργανώσεων Παραγωγών, μέσω των οποίων πραγματοποιείται, μεταξύ άλλων, συλλογικά η διαπραγμάτευση των τιμών των προϊόντων, αφ' ετέρου δε με την ενίσχυση των Αγροτικών Συνεταιρισμών.

Προς αυτήν την κατεύθυνση το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, εβρισκόμενο σε συνεχή διάλογο με τους εκπροσώπους των διεπαγγελματικών οργανώσεων και στο πλαίσιο της καλοπροαίρετης συνεργασίας, που έχει ήδη εγκαθιδρύσει, προέβη στη λήψη καίριων μέτρων.

Διαμορφώσαμε λοιπόν το νέο θεσμικό πλαίσιο (ν.4647/2019 ,ΦΕΚ Α' 204)για τη σύσταση και λειτουργία των Διεπαγγελματικών Οργανώσεων (με βασικότερα σημεία τη μείωση του ποσοστού αντιπροσωπευτικότητας και τη σύσταση μιας Εθνικής και

δυνατότητα σύστασης περιφερειακών) που διευκολύνει την αναγνώρισή τους καθιστώντας με αυτό τον τρόπο τις διεπαγγελματικές οργανώσεις έναν ανοικτό χώρο συζητήσεως και ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των παραγωγών, των μεταποιητών και των εμπόρων του κλάδου που καλύπτουν με βάση την εθελοντική συμμετοχή των μελών τους. Με τη δημιουργία συλλογικών σχημάτων οι παραγωγοί μας θα μπορούν να πετύχουν οικονομίες κλίμακος, υψηλότερη τιμή στο προϊόν και μειωμένες τιμές στις εισροές. Θα μπορούν να αποκτήσουν καλύτερες συμβουλευτικές υπηρεσίες και να κλείσουν συμφέρουσες συμβάσεις με τους προμηθευτές. Αποτελεί εξάλλου πεποίθηση της Κυβέρνησης ότι χωρίς τη συγκέντρωση της παραγωγής, που εξασφαλίζει μέγεθος, προγραμματισμό, οικονομίες κλίμακος, άμεση και ποιοτική ανταπόκριση στις αυξημένες ανάγκες των αγορών, δεν υπάρχει σοβαρό μέλλον στη διάθεση των προϊόντων ούτε μέλλον στις εξαγωγές.

Νομοθετήσαμε τη μείωση φορολογίας από το 13% στο 10% για τα συλλογικά σχήματα, ως κίνητρο διατήρησης και βιωσιμότητας των υφισταμένων και παρότρυνσης για τη δημιουργία νέων συλλογικών σχημάτων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, προσφέρονται γενναία φορολογικά κίνητρα για το χτίσιμο συλλογικοτήτων. Με τη σύσταση συλλογικών σχημάτων και οι ελαιοπαραγωγοί θα μπορούν να πετύχουν καλύτερη οικονομία κλίμακος, υψηλότερη τιμή στο προϊόν και μειωμένες τιμές στις εισροές. Μπορούν να αποκτήσουν καλύτερες συμβουλευτικές υπηρεσίες και να κλείσουν συμφέρουσες συμβάσεις με τους προμηθευτές.

Επιπρόσθετα, με το νομοσχέδιο για τους Συνεταιρισμούς, που μετά το τέλος της διαβούλευσης οδεύει προς νομοθέτηση, παρέχονται μεταξύ άλλων αυξημένες δυνατότητες στα μέλη των αγροτικών συνεταιρισμών ώστε, μέσω των διατάξεων του καταστατικού, που εκείνα θα ορίσουν, να διαμορφώσουν το κατάλληλο γι' αυτούς πλαίσιο λειτουργίας του αγροτικού συνεταιρισμού ως ιδιωτικής και αυτόνομης επιχείρησης, η οποία θα έχει πρόσβαση σε όλες τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, που δεν αλλοιώνουν τον αγροτικό χαρακτήρα της. Παράλληλα, προς επίλυση του παγίου προβλήματος χρηματοδότησης της λειτουργίας των αγροτικών συνεταιρισμών, το νομοσχέδιο ενισχύει τη δυνατότητα συμμετοχής μελών – επενδυτών, χωρίς όμως ο αγροτικός συνεταιρισμός να αλλοτριώνεται ως θεσμός της αγροτικής οικονομίας. Ταυτόχρονα δε, το νομοσχέδιο ρυθμίζει και το ρόλο του κράτους, ο οποίος θα περιορίζεται στις διαδικασίες καταχώρησης στο μητρώο, στον έλεγχο νόμιμης λειτουργίας και στην μέριμνα για την ανάπτυξη των αγροτικών συνεταιρισμών. Βασικοί στόχοι του εν λόγω νομοσχεδίου αποτελούν η βιωσιμότητα και η επίτευξη μεριδίου αγοράς από υγιείς συλλογικότητες.

Εκ των ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι η στήριξη του αγροδιατροφικού τομέα αποτελεί στρατηγική επιλογή για την Κυβέρνηση. Επιλογή που στοχεύει στον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού μοντέλου της χώρας και στην ενίσχυση της καινοτομίας, της εξωστρέφειας και της αγροτικής επιχειρηματικότητας.

Ως προς το τρίτο τεθέν ερώτημα επισημαίνεται ότι η πολιτική ηγεσία επιδιώκει να στέκεται αρωγός δίπλα στους ελαιοπαραγωγούς στην προσπάθεια αντιμετώπισης του προβλήματος προσβολής του ελαιόκαρπου από δάκο και του συνακόλουθου κινδύνου υποβάθμισης της ποιότητας του παραγόμενου ελαιολάδου.

Σύμφωνα με το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (ΜΦΙ), ο δάκος είναι ο σοβαρότερος εντομολογικός εχθρός της ελιάς στη χώρα μας και σε ορισμένες άλλες παραμεσόγειες χώρες. Η ζημιά που προκαλεί δεν είναι μόνον ποσοτική, με τη

μείωση της παραγωγής και την υποβάθμιση της εμπορικής αξίας του καρπού, αλλά και ποιοτική, με την υποβάθμιση των οργανοληπτικών ιδιοτήτων του παραγόμενου ελαιόλαδου.

Για την εκτίμηση της προσβολής του ελαιόκαρπου, πρέπει να γίνονται τακτικές δειγματοληψίες καρπών (δεκαπενθήμερες ή μηνιαίες) από τον Ιούλιο έως την έναρξη της συγκομιδής. Η παρακολούθηση της πληθυσμιακής διακύμανσης του δάκου γίνεται με παγίδες τύπου McPhail, που περιέχουν, ως ελκυστικό, αμμωνιακά άλατα 2% ή υδρολυμένες πρωτεΐνες 2% (φθινόπωρο), συχνά με την προσθήκη βόρακα και αναρτώνται στο εσωτερικό της κόμης του δέντρου.

Επισημαίνεται ότι, η αντιμετώπιση του εντόμου βασίζεται σε χημικά και καλλιεργητικά μέτρα. Για τη χημική αντιμετώπισή του εφαρμόζονται δολωματικοί ψεκασμοί ή ψεκασμοί καλύψεως. Για την επιτυχία των ψεκασμών πρέπει το ποσοστό καρποφορίας των δέντρων να είναι πάνω από 30% και ο καρπός να είναι επιδεκτικός ωοτοκίας. Σε περιοχές στις οποίες υπάρχει ιστορικό υψηλών πληθυσμών, ενδέχεται να χρειαστεί επανάληψη της επέμβασης, εφόσον παρατηρείται αύξηση των συλληφθέντων ακμαίων, για τη μείωση των πληθυσμών του δάκου, πριν εναποθέσουν τα αυγά τους στον ελαιόκαρπο. Σωστή και αποτελεσματική εφαρμογή δολωματικών ψεκασμών σημαίνει να ψεκάζεται μέρος της εσωτερικής κόμης των δέντρων, να τηρούνται σωστά οι δόσεις του ελκυστικού και του εντομοκτόνου, να ρυθμίζεται σωστά η πίεση στο ψεκαστικό μέσο, καθώς και να μην αφήνονται απέκαστα μεγάλα τεμάχια ελαιώνων. Οι ψεκασμοί καλύψεως με εγκεκριμένα για την καλλιέργεια και τον εχθρό εντομοκτόνα συστήνονται μόνο όταν η προσβολή του ελαιόκαρπου είναι πάνω από το οικονομικό όριο, δηλαδή μεγαλύτερη από 5% ζωντανή προσβολή για τις ελαιοποιήσιμες και 1% για τις επιτραπέζιες ποικιλίες. Στα καλλιεργητικά μέτρα συγκαταλέγονται η συγκομιδή, ως επί των πλείστων όλων των καρπών, καθώς οι ασυγκόμιστοι καρποί είναι φυσικό εκτροφείο για τον δάκο, η πρόωμη συλλογή των καρπών που μειώνει τον κίνδυνο όψιμων προσβολών και η αυξημένη προσοχή σε αρδευόμενους ελαιώνες όπου αυξάνεται ο πληθυσμός του δάκου.

Σημειώνεται ότι, για τη βελτίωση του Προγράμματος Δακοκτονίας και για τον έλεγχο υπολειμμάτων γεωργικών φαρμάκων σε ελιά και ελαιόλαδο, το ΜΦΙ και η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων συνεργάζονται στενά.

Επιπλέον, το ΜΦΙ, το οποίο ασχολείται διαχρονικά με τη Φυτοπροστασία της Ελιάς, υλοποιεί ερευνητικές εργασίες, καθώς και πλήθος εθνικών και διεθνών ερευνητικών έργων, όπως είναι το πρόγραμμα Συγκριτικών Πειραματικών Εργασιών Καταπολέμησης του Δάκου της Ελιάς. Επιπλέον, συμμετέχει ως εταίρος στο έργο Εμβληματική Δράση «οι Δρόμοι της Ελιάς» Υποέργο II «Βιώσιμη φυτοπροστασία της ελιάς με εφαρμογή σύγχρονων τεχνικών» - Φυτοπροστασία, με φορέα χρηματοδότησης τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Το εν λόγω έργο αφορά στην αποτελεσματική και μακροπρόθεσμα βιώσιμη φυτοπροστασία της ελιάς, με τα λιγότερα δυνατά χημικά υπολείμματα στο προϊόν και το περιβάλλον. Κύρια εντομολογικά (όπως ο δάκος) και φυτοπαθολογικά προβλήματα (όπως *verticillium*, *xylella*) θα στοχευθούν, με νέες τεχνικές και τεχνολογίες που βασίζονται στη γονιδιωματική. Αποτελέσματα της έρευνας, όπως η μειωμένη ελκυστικότητα των χρησιμοποιούμενων υδρολυμένων πρωτεϊνών στους δολωματικούς ψεκασμούς, συγκριτικά με τη μεγάλη υπολειμματική διάρκεια των εντομοκτόνων, αλλά και η μείωση της ψεκαζόμενης ποσότητας ανά

μεταχειριζόμενο δένδρο, η οποία βρέθηκε εξίσου αποτελεσματική με την εφαρμοζόμενη σήμερα, δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου και διαχέονται σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, μέσω ημερίδων, συναντήσεων, συνεδρίων, ομιλιών, ενημερωτικών φυλλαδίων κ.ά..

Περαιτέρω, στοχεύοντας στον εκσυγχρονισμό της δακοκτονίας και την ανεύρεση εναλλακτικών μεθόδων και μέσων για την αντιμετώπιση του προβλήματος, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, διά της Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης του ΕΛΓΟ- ΔΗΜΗΤΡΑ, υλοποιεί Δράσεις Κατάρτισης και Ανάπτυξης Δεξιοτήτων για νέους γεωργούς και μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις με αντικείμενο την ελαιοκομία. Περαιτέρω, το Ινστιτούτο Ελιάς, Υποτροπικών φυτών και Αμπέλου (ΙΕΛΥΑ) του ΕΛΓΟ- ΔΗΜΗΤΡΑ, συνεργαζόμενο με άλλα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα της χώρας (ΙΤΕ, ΜΦΙ, ΓΠΑ κ.ά.), υλοποιεί ερευνητικά έργα, τα οποία χρηματοδοτούνται από το ΥΠΑΑΤ (Συγκριτικές Πειραματικές Εργασίες για την αντιμετώπιση του Δάκου, NT4D).

Ειδικότερα, το έργο NT4D, το οποίο χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, αφορά στην πιλοτική εφαρμογή νέων διαθέσιμων τεχνολογιών, εφαρμογών και επιστημονικών δεδομένων, που μπορούν να συμβάλουν στον εκσυγχρονισμό του εθνικού προγράμματος δακοκτονίας, και συντονίζεται από το ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ/Ινστιτούτο Ελιάς Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου. Στην παρούσα φάση διενεργούνται προκαταρτικές δράσεις, όπως

- 1) καταγραφή του δρομολογίου των γεωργικών ελκυστήρων (κατά τον ψεκασμό) και των παγιδοθετών, με χρήση ελεύθερα διαθέσιμων εφαρμογών κινητής τηλεφωνίας
- 2) αυτόματη καταγραφή δακοσυλλήψεων με ηλεκτρονικές παγίδες
- 3) μεταφορά δεδομένων σε πραγματικό χρόνο σε ερευνητικά εργαστήρια του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ για περαιτέρω επεξεργασία.

Αναφορικά με την εφαρμογή του Προγράμματος Δακοκτονίας και την αποτελεσματικότητά του σε συνάρτηση με μυκητολογικές προσβολές, οι οποίες παρατηρήθηκαν για πρώτη φορά φέτος στην Κρήτη, σημειώνεται ότι σε σημαντικό αριθμό δειγμάτων ελαιοκάρπου και φύλλων, τα οποία προέρχονται από διάφορες περιοχές της Κρήτης και έχουν προσκομιστεί από διάφορους φορείς (ΔΑΟΚ, Περιφερειακά Κέντρα Προστασίας Φυτών και Ποιοτικού Ελέγχου) ή από ιδιώτες, στα Εργαστήρια του Ινστιτούτου Ελιάς, Υποτροπικών φυτών & Αμπέλου του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ διαπιστώθηκαν έντονες προσβολές από τον δάκο της ελιάς (*Bactrocera oleae*, Diptera: Tephritidae), καθώς και από πληθώρα μυκητολογικών παραγόντων, οι οποίοι ανήκουν κυρίως στα γένη *Colletotrichum*, *Pseudocercospora*, *Camarosporium*, *Alternaria*, *Fusarium* κ.ά. Οι μύκητες προσβάλλουν τις ελιές κυρίως κατά το στάδιο της ωρίμασης, με συνέπεια την υποβάθμιση της ποιότητας του ελαιόκαρπου και των φυσικοχημικών και οργανοληπτικών χαρακτηριστικών του παραγόμενου ελαιολάδου, προκαλώντας αύξηση της οξύτητας, αλλοίωση της γεύσης, της οσμής και του χρώματος, αλλά και σημαντική μείωση των πολυφαινολών. Με βάση τα νεότερα δεδομένα, σημειώνεται ότι θα πρέπει να προβλεφθούν ενέργειες/οδηγίες, οι οποίες θα επικεντρώνονται και στην προληπτική αντιμετώπιση των μυκητολογικών προσβολών. Όσον αφορά στη χρήση αποτελεσματικών φυτοφάρμακων, τα οποία χρησιμοποιούνται στη δακοκτονία, επιστημονικές μελέτες υποδεικνύουν πολύ χαμηλά επίπεδα θνησιμότητας από ορισμένα εντομοκτόνα τόσο σε εργαστηριακό όσο και σε επίπεδο αγρού. Το φαινόμενο της μειωμένης αποτελεσματικότητας σχετίζεται με την ανάπτυξη ανθεκτικότητας από τους πληθυσμούς του εντόμου έναντι των φυτοφαρμάκων.

Σε σχέση με την ασθένεια του γλοιοσπορίου της ελιάς, σημειώνεται ότι όσον αφορά στη φετινή ελαιοκομική περίοδο έχουν υπάρξει ανεπίσημες αναφορές στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (αρμόδια η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής) για προσβολές από τον μύκητα *Gloeosporium olivarum* στην Περιφέρεια της Κρήτης, λόγω ιδιαίτερων κλιματολογικών συνθηκών, δηλαδή παρατεταμένων υψηλών θερμοκρασιών και επιπέδων υγρασίας κατά τους μήνες Οκτώβριο και Νοέμβριο. Μέχρι πρόσφατα η ασθένεια εμφανιζόταν κυρίως στη Δυτική Ελλάδα, Εύβοια, Κέρκυρα και Λέσβο, όπου οι περιβαλλοντικές συνθήκες ευνοούν την ανάπτυξη της ασθένειας.

Ο παθογόνος μύκητας *Colletotrichum gloeosporioides*, υπεύθυνος για την ασθένεια του γλοιοσπορίου της ελιάς, θεωρείται μία από τις σοβαρότερες και πλέον καταστρεπτικές ασθένειες των καρπών της ελιάς. Εμφανίζεται σε ελαιοκομικές περιοχές της Ελλάδος, στις οποίες επικρατεί υψηλή υγρασία, επιφέροντας μείωση της παραγωγής έως και 100%. Η αντιμετώπιση της ασθένειας είναι δυνατή, αρκεί να υπάρχει συνεχής επίβλεψη της καλλιέργειας από τους παραγωγούς, καθώς υπάρχουν διαθέσιμα εγκεκριμένα φυτοπροστατευτικά σκευάσματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προστασία της παραγωγής από τον παραπάνω μύκητα.

Σημειώνεται ότι, η πρώτη επίσημη αναφορά της εν λόγω ασθένειας στην Κρήτη έγινε από το ΙΕΛΥΑ του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ. Το έτος 2018 συλλέχθηκαν δείγματα καρπού ελιάς από την περιοχή Παλαιών Ρουμάτων Χανίων, τα οποία εμφάνιζαν συμπτώματα μωμιοποιημένων καρπών, ενώ το παραγόμενο ελαιόλαδο παρουσίαζε αυξημένη οξύτητα, με αποτέλεσμα την αδυναμία τυποποίησής του ως έξτρα παρθένου. Ακολούθησε εργαστηριακή ανάλυση και απομονώθηκε ο παθογόνος μύκητας της ασθένειας του γλοιοσπορίου.

Επιπλέον, το ΙΕΛΥΑ, στην προσπάθεια ανάπτυξης της εφαρμοσμένης έρευνας, κατέθεσε πρόταση μελέτης της ασθένειας του γλοιοσπορίου της ελιάς στην Περιφέρεια Κρήτης, στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020, Υπομέτρα 16.1-16.2, με τα ακόλουθα αντικείμενα:

- 1) αποτύπωση της έκτασης του προβλήματος (επιδημιολογική μελέτη),
- 2) παρακολούθηση της πορείας της σε τοπικό επίπεδο και
- 3) κατανόηση του βιολογικού κύκλου ζωής του παθογόνου.

Η πρόταση βρίσκεται στο στάδιο διοικητικού ελέγχου των στοιχείων από την Περιφέρεια Κρήτης και εφόσον εγκριθεί, θα επιτραπεί να προσδιοριστούν εγκαίρως τα ακριβή χρονικά σημεία (άνοιξη και φθινόπωρο) επεμβάσεων, αυξάνοντας σημαντικά την αποτελεσματικότητα των μέτρων με ταυτόχρονη μείωση της άσκοπης χρήσης των χημικών μέσων (μυκητοκτόνων).

Περαιτέρω, όσον αφορά στο Πρόγραμμα Δακοκτονίας, πρέπει να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 186 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α'87), η κατάρτιση, ο συντονισμός, η εποπτεία και ο έλεγχος του προγράμματος, όπου συμπεριλαμβάνονται και οι διαδικασίες ανάδειξης εργολάβων ψεκασμών και παγιοδοσίας, όπως και η παρακολούθηση και ο έλεγχος του έργου τους, που αποτελούν τους πλέον καθοριστικούς παράγοντες επιτυχίας του προγράμματος, είναι αρμοδιότητες που ανήκουν στις Περιφέρειες και τις Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.) της χώρας με τις Διευθύνσεις τους. Επιπλέον, στο ίδιο άρθρο αναφέρεται ότι: «Η

επισημάνση και παρακολούθηση της εξέλιξης εχθρών και ασθενειών των καλλιεργειών και εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπισή τους» ανήκουν επίσης στις Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) των Π.Ε. της χώρας.

Προκειμένου να βελτιωθούν και να επιταχυνθούν οι απαιτούμενες διοικητικές διαδικασίες, ώστε να διενεργείται το Πρόγραμμα Δακοκτονίας στην ελληνική Επικράτεια όσο το δυνατόν πληρέστερα και πιο έγκαιρα, η συνεργασία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με το συναρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών είναι στενή. Ειδικά, για το Πρόγραμμα Δακοκτονίας έτους 2020 υπάρχει προοπτική της έγκαιρης έκδοσης όλων των απαιτούμενων κανονιστικών και νομοθετικών διατάξεων.

Σημειώνεται ότι οι ΔΑΟΚ, στο τέλος του Προγράμματος Δακοκτονίας και έγκαιρα πριν από την έναρξη της συγκομιδής του ελαιόκαρπου, όταν διαπιστώσουν ότι οι κλιματολογικές συνθήκες (θερμοκρασία, σχετική υγρασία) είναι ευνοϊκές για την ανάπτυξη και εξέλιξη δακοπροσβολών, εκδίδουν Δελτίο Τύπου και ενημερώνουν για τη λήξη των ψεκασμών και τη λήψη μέτρων από τους ελαιοπαραγωγούς για την προστασία της ελαιοπαραγωγής.

Επισημαίνεται ότι τα διαθέσιμα κατάλληλα αποθέματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων, στην Π.Ε. Αρκαδίας, για χρήση στο Πρόγραμμα Δακοκτονίας έτους 2019, όσον αφορά στις ελκυστικές ουσίες, ήταν επαρκή για σχεδόν 2,5 ψεκασμούς και τα εντομοκτόνα στο σύνολό τους ήταν επαρκή για σχεδόν 3 ψεκασμούς. Οι ανάγκες σε υλικά υπερκαλύφθηκαν με τα αποθέματα αυτά, καθώς ο 3^{ος} γενικός ψεκασμός έλαβε χώρα το 2^ο δεκαπενθήμερο του Οκτωβρίου. Επιπλέον, στις αρχές Οκτωβρίου, η αρμόδια ΔΑΟΚ παρέλαβε και το σύνολο των υλικών δακοκτονίας προμήθειας έτους 2019. Επίσης, από πρόσφατη επικοινωνία του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ με την αρμόδια ΔΑΟΚ, υπήρξε η πληροφόρηση ότι μέχρι στιγμής στην Αρκαδία δεν έχει παρατηρηθεί υποβάθμιση της ποιότητας των ελαιολάδων, η ελαιοπαραγωγή κυμαίνεται στα αναμενόμενα επίπεδα και τα όποια προβλήματα εμφανίστηκαν, κυρίως τον Οκτώβριο, αναφορικά με τις προσβολές από δάκο, αντιμετωπίστηκαν με τους ψεκασμούς από την αρμόδια ΔΑΟΚ.

Σκόπιμο κρίνεται να αναφερθεί επίσης ότι οι ζημιές που προξενούνται στις καλλιέργειες από εντομολογικές και μυκητολογικές προσβολές δεν καλύπτονται ασφαλιστικά από τον ΕΛ.Γ.Α. και ως εκ τούτου δεν αποζημιώνονται σύμφωνα με τον Κανονισμό Ασφάλισης Φυτικής Παραγωγής του. Επομένως, οι ζημιές που προξενήθηκαν το 2019 στις ελαιοκαλλιέργειες διαφόρων περιοχών της χώρας (όπως περιοχές στην Π.Ε. Αρκαδίας και συγκεκριμένα στη Βόρεια Κυνουρία-Άστρους Κυνουρίας), κυρίως από τον δάκο αλλά και από μυκητολογικές προσβολές (γλοιοσπόριο), δεν καλύπτονται ασφαλιστικά και δεν μπορούν να τύχουν αποζημίωσης.

Ωστόσο, οι ανωτέρω ζημιές θα μπορούσαν να ενταχθούν σε πρόγραμμα Κρατικών Οικονομικών Ενισχύσεων (ΚΟΕ) αρμοδιότητας ΠΣΕΑ, όπου απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ζημιά να οφείλεται σε θεομηνίες ή δυσμενείς συνθήκες και οι οποίες δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν, διότι δεν υπάρχουν τα κατάλληλα μέσα για τον σκοπό αυτόν. Στις περιπτώσεις αυτές, προκειμένου να τεκμηριωθεί η σοβαρότητα των ζημιών, θα πρέπει να αποδεικνύεται ότι οι εν λόγω προσβολές έχουν αποκτήσει επιδημικό χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να πληγεί μία ευρύτερη περιοχή σε τέτοιον βαθμό ώστε να υπάρχει αντίκτυπο στην οικονομία αυτής.

Για τον σκοπό αυτόν, έχει οριστεί ένα κατώφλι ζημιάς, πέρα από το οποίο θεωρείται ότι η συγκεκριμένη ζημιά μπορεί να ενταχθεί σε καθεστώς ενισχύσεων. Το κατώτατο αυτό όριο έχει καθοριστεί στο 30% των ομοειδών ειδών του νομού-Π.Ε. σε σχέση με τη μέση απόδοση των προηγούμενων τριών ετών, με βάση τα επίσημα στατιστικά στοιχεία της χώρας, τα οποία συλλέγονται από τις Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) τον επόμενο χρόνο της συγκομιδής και δίνονται μετά από επεξεργασία στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Επίσης, θα πρέπει να αποδειχθεί ότι δεν υπάρχουν τα κατάλληλα μέσα αντιμετώπισης των προσβολών.

Επιπρόσθετα, και σύμφωνα με τον ανωτέρω Κανονισμό του ΕΛ.Γ.Α. θα πρέπει να ισχύουν και τα κάτωθι:

- α) να τεκμηριώνεται επιστημονικά από επιτροπή, η οποία ορίζεται από το ΥΠΑΑΤ, ότι η απώλεια της παραγωγής είναι αποτέλεσμα μίας δυσμενούς καιρικής συνθήκης (απαραίτητη προϋπόθεση για έναρξη της διαδικασίας),
- β) τα επίσημα μετεωρολογικά στοιχεία να επιβεβαιώνουν τον χαρακτηρισμό των καιρικών συνθηκών ως δυσμενών,
- γ) να εγκριθεί η δαπάνη αντιστάθμισης των ζημιών από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και
- δ) να έχει ακολουθηθεί η σωστή καλλιεργητική τεχνική και να έχουν ληφθεί τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να αποφευχθεί η ζημιά και η εξάπλωσή της.

Ως προς δε το τελευταίο ερώτημα σημειώνεται ότι σε κάθε περίπτωση, στις προθέσεις της νέας πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων είναι η αναβάθμιση του γεωργοασφαλιστικού συστήματος της Χώρας, ώστε αυτό να ανταποκρίνεται επιτυχώς στην κλιματική αλλαγή και να προσφέρει επαρκή ασφάλιση στις γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις των παραγωγών. Για τον σκοπό αυτόν, σύντομα πρόκειται να ξεκινήσουν οι απαραίτητες διεργασίες, όπως η αναλογιστική μελέτη, βάσει των οποίων θα διαμορφωθούν οι συγκεκριμένες αλλαγές με τη συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων, μέσα από διαβούλευση, οι οποίες, μετά και τη θέσπιση των απαραίτητων κανονιστικών διατάξεων, θα τεθούν άμεσα σε ισχύ δημιουργώντας το νέο γεωργοασφαλιστικό πλαίσιο της χώρας.

Υπογραμμίζεται ότι ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κατανοώντας την ανάγκη μελέτης, σε επιστημονικό επίπεδο, των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και των ακραίων καιρικών φαινομένων που αυτή προκάλεσε στις ελαιοκαλλιέργειες της Κρήτης, εξέδωσε στις 4 Δεκεμβρίου απόφαση (ΑΔΑ: 669Β4653ΠΓ-ΝΨ1), με την οποία συστήνεται και συγκροτείται Ομάδα Εργασίας για τον σκοπό αυτόν. Η ανωτέρω Ομάδα θα ολοκληρώσει το έργο της σε 6 μήνες παραδίδοντας σχετικό πόρισμα στον Υπουργό, ώστε στη συνέχεια το Υπουργείο να τεκμηριώσει το αίτημα της χώρας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση για σχετική οικονομική βοήθεια προς τους πληγέντες.

Εξάλλου, ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αναγνωρίζοντας τις προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι ελαιοπαραγωγοί ολόκληρης της χώρας, με παρέμβασή του στην τακτική σύνοδο του Συμβουλίου Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας που πραγματοποιήθηκε στις 18 Νοεμβρίου στις Βρυξέλλες:

- ανέδειξε τις μεγάλες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ελαιοκαλλιεργητές της Ελλάδας εξαιτίας, μεταξύ άλλων, των ακραίων καιρικών φαινομένων, απόρροια της κλιματικής αλλαγής,
- υπογράμμισε ότι «οι ελαιοπαραγωγοί βλέπουν το εισόδημά τους να αφανίζεται για δεύτερη συνεχή χρονιά» και

- κάλεσε την Επιτροπή να συνεκτιμήσει τα δεδομένα και να εξετάσει εναλλακτικές ενίσχυσης του τομέα για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητά του.

Τέλος, αρμόδια να απαντήσουν για τα θέματα που τα αφορούν είναι τα Υπουργεία Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων και Εσωτερικών, προς τα οποία διαβιβάζεται ηλεκτρονικά η εν λόγω Ερώτηση και το παρόν έγγραφό μας.

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΦΩΤΕΙΝΗ ΑΡΑΜΠΑΤΖΗ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων (με ηλεκτρονική διαβίβαση)
 - Γραφείο κ. Υπουργού
2. Υπουργείο Εσωτερικών (με ηλεκτρονική διαβίβαση)
 - Γραφείο κ. Υπουργού
3. Βουλευτή κ. Ο. Κωνσταντινόπουλο